

Reptes del Congrés de Cultura Catalana: on érem, on som i on volem anar?

Àmbit 4. Com ens cohesionem

Lloc: Ca Revolta, Carrer de Santa Teresa 10. València

Data: 27 de febrer de 2025

Relators: Esteve Plantada

Acte de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) a Ca Revolta, València, dins del marc dels actes previs al nou Congrés de Cultura Catalana.

La jornada proposa una conversa entre els escriptors Salvador Company i Martí Domínguez, moderats per la poeta Teresa Pascual, vicepresidenta del País València de l'AELC. L'acte és un debat obert on fer balanç sobre la situació dels escriptors en la nostra llengua, 50 anys després de l'històric Congrés. Aleshores, els escriptors van participar activament a l'esdeveniment a través de l'àmbit de «Producció literària». En les conclusions de l'àmbit, els autors van proposar la creació d'una associació d'escriptors en llengua catalana que fos un organisme de defensa professional i de promoció cultural i que es convertís en l'entitat dels

escriptors a través de la qual s'establís el diàleg amb les futures autoritats autonòmiques del nostre país.

El nou Congrés de Cultura Catalana arriba amb nous reptes que cal abordar, i amb la fita de repensar quina societat i quina cultura volem. Per això, aquesta conversa entre escriptor és regida per tres preguntes: on érem, on som i on volem anar?

Després de la presentació de les línies mestres d'acció del nou Congrés de Cultura Catalana, exposades pel director del projecte, i que passen per «reivindicar la dimensió i oportunitat que suposa, ja que no és habitual que hi hagi projectes amb una visió integral de l'àrea lingüística» i després de demanar que «el País Valencià tingui un paper protagonista, no subsidiari», la poeta i vicepresidenta de l'AELC al País Valencià, **Teresa Pascual** inicia la jornada amb la presentació de les línies d'un debat on han estat convocats els socis de l'AELC del País Valencià: «parlarem de present, de desigs i d'utopia, perquè creiem que la utopia és aquí, en el present».

Martí Domínguez explica, en l'inici de l'exposició, que se sent com «l'últim mohicà», perquè, en contra de l'opinió general que percep en els companys de professió (docents, assagistes i escriptors), ell se sent «acompanyat». En aquest sentit, manifesta que és optimista: «Soc pessimista amb el món, amb els *Trumps* i *Musks*, però optimista amb nosaltres».

Tot seguit, **Salvador Company** rebutja la màxima exposada per Domínguez: «Jo soc menys optimista amb nosaltres». Company rebla el clau en un concepte-marc que veu totalment desdibuixat: «El problema no és el país que hi ha al darrere, com se sol dir, sinó el país que 'no' hi ha al darrere. No som el País Valencià, som la Comunitat valenciana, a desgrat nostre».

En aquest sentit, Company exposa que «la societat valenciana està molt còmoda amb la identitat cultural espanyola. Ens mirem com personatges estranys, cada cop estem més al gueto i en la reserva».

La contundència d'allò que exposa té, però, contrapunts positius: «Pel valencià, és un molt bon moment literari. Tenim varietat: alta literatura i literatura més popular, i això és fantàstic. Però el problema és el país que tenim al darrere, com deia. I és un problema greu». Potser aquesta situació resulta «decebedora», però Company afirma que «això també dona una llibertat absoluta per escriure».

Pel que fa a la situació d'incertesa global i local, amb l'auge de les polítiques més reaccionàries, Company assenyala que «ens estan usurpant paraules. De fet: ens estan imposant un sentit a les paraules, com ara llibertat. Si alguna cosa podem fer els escriptors, és que la gent pensi per ella mateixa, no deixar que aquestes postures ens parlin de la 'veritat'. Com? Qüestionant-nos nosaltres les nostres conviccions, i reescrivint la història i el nostre llegat».

Pascual apunta que cal «tenir fe en el poder transformador de l'escriptura» i Domínguez parla de l'experiència que té com a formador, a la universitat: «Com a professor, veig que el món universitari ha fracassat. Per exemple, Zaplana ha passat per la universitat, i molta altra gent». En el sentit de la re-significació de les paraules, subratlla que els professors, quan fa classe, tenen la necessitat de ser «prudents». «Ens han reduït la capacitat d'expressió», rebla.

També confia en la part ètica del periodisme, més enllà de la política. I lamenta que els mitjans hagin perdut l'espai per a la literatura — i, en darrer terme, la cultura— als continguts. «Vilaweb i Eldiario.es tenen grans continguts en valencià, però només ens nodrim de política. S'ha perdut la literatura als mitjans de comunicació i han acabat convertits en llocs de batusses, que després es traslladen a les xarxes». Ara bé: «malgrat tot, tenim coses que funcionen: la Plaça del Llibre, el premi Joanot Martorell, i tantes d'altres».

Company parla de Joan Fuster, que va ser un escriptor, però també un intel·lectual. «Per això és un model tan important. No té ressò perquè va dir que el País Valencià seria d'esquerres o no seria. I ser d'esquerres és fer una política per a la majoria de la població». L'autor també recorda un passatge que ell mateix va escriure fa vint anys: «Aquí llegim molt poc perquè els polítics ja s'encarreguen de la ficció».

En el sentit de com podem enfortir la relació entre territoris i l'espai comú de la cultura dels Països Catalans, es comenta que cal més associacions de l'àmbit nacional complet. «Avui, els Països Catalans és el fantasma que treu Mazón perquè l'acabin votant a ell enlloc de Vox», expressa Company. Sebastià Portell recorda una trobada de revistes literàries de l'àmbit lingüístic, celebrada molt recentment: «Cal propiciar espais d'intercanvi, que són molt propicis: com ara la trobada de Revista Caldesa, valenciana, amb dues revistes catalana i mallorquina, per tal de compartir continguts».

Pel que fa a la Llei del valencià, tema ara d'actualitat roent, Company declara que qui està votant pel castellà comet un greu error, perquè «no s'adonen que, com a poble, o formem part de la cultura catalana, o no som res». Portell invoca Gramsci: «Pessimisme en la intel·ligència, optimisme en la voluntat».

El torn obert de debat deixa intervencions que advoquen per l'optimisme, malgrat tot. El poeta **Joan Navarro** creu que «no és bo dir que tot està malament; hem de fer el que fem: escriure. Cal superar el pessimisme que volen que tinguem».

En darrer terme, Sebastià Portell repassa les actuacions fetes per l'AELC en el darrer any i posa el focus en el fet com la conversa «mostra el mon que canvia, el canvi costant, que és igual de gran que la necessitat de donar-hi resposta. De pensar estratègies i d'imaginar».

Com a conclusió a aquest primera trobada de reflexió d'associats de l'AELC, es constata que la literatura i les humanitats «estan denostades, a la societat, que va desapareixent cada vegada més la reflexió de la cultura i les tradicions». I que aquest és un front que «cal reactivar» des de l'associació i des de la ciutadania activa.